

ВІДГУК

офіційного опонента

**доктора медичних наук, професора Сергеті Ігоря Володимировича
на дисертацію Гущука Ігоря Віталійовича на тему: “Наукове обґрунтування
концептуальних засад розвитку системи охорони громадського здоров’я
України (гігієнічні аспекти)”, що представлена на здобуття
наукового ступеня доктора медичних наук за спеціальністю
14.02.01 – гігієна та професійна патологія**

Актуальність обраної теми

Події останнього часу, пов’язані із пандемією коронавірусної хвороби, чітко та цілком адекватно визначають той факт, що головною парадигмою подальшого розвитку медичної науки і практики є тісна взаємодія теоретичної, клінічної та профілактичної медицини за умов найбільш інтенсивного розвитку саме останньої і, таким чином, формування концептуальних засад розвитку системи охорони громадського здоров’я і будь-якої людини зокрема, і великих контингентів населення загалом. Отже, вже лише цей факт та практично повне співпадіння суті глобальної проблеми, що визначена, та конкретної проблематики дисертаційної роботи, яка представлена на офіційний захист, визначає незаперечну та вагому актуальність наукового дослідження Гущука Ігоря Віталійовича на тему: “Наукове обґрунтування концептуальних засад розвитку системи охорони громадського здоров’я України (гігієнічні аспекти)”.

Дійсно, на сьогодні в науковій літературі достатньо предметно висвітлено питання гігієни довкілля та медичної екології, накопичено великий обсяг різноманітної інформації щодо особливостей негативного впливу факторів середовища життєдіяльності на стан здоров’я людини. Тому у цьому контексті вирішення проблемних питань розроблення сучасних ефективних здоров’зберігаючих підходів, технологій та засобів академічними науковими школами профілактичної медицини є фундаментом для подальшого розвитку вітчизняної системи охорони громадського здоров’я. Напрацювання наукових досліджень у сфері безпеки атмосферного повітря, питної води, ґрунту, харчових продуктів, виробничого середовища, фізичних факторів стали основою для розробки та подальшого прийняття цілого ряду нормативно-правових актів у сфері як охорони здоров’я, так і комплексної оцінки стану довкілля у вигляді законів, урядових актів, наказів Міністерства охорони здоров’я, санітарно-гігієнічних норм і правил. Причому, в першу чергу, слід відзначити роботи вчених у галузі охорони материнства і дитинства, гігієни дітей, підлітків і молоді, що є основою для збереження генофонду нації.

Нова парадигма у сфері охорони громадського здоров'я пов'язана із розвитком наукових робіт з питань безпеки, оцінки ризику, визначення канцерогенного та неканцерогенного медико-екологічного ризику для життя і здоров'я як на індивідуальному, так і на популяційному рівнях, що мають стати засадничими принципами у подальшій розбудові державної системи моніторингу здоров'я населення.

Однак слід зауважити, що медична наука сьогодні переживає надзвичайно складні процеси, пов'язані з реформуванням національної системи охорони здоров'я. Наріжним каменем проблеми є формування системи охорони/захисту громадського здоров'я, що має прийти на зміну суто санітарно-гігієнічному напрямку профілактичної медицини. У цьому відношенні необхідно підкреслити, що за визначенням ВООЗ: "Громадське здоров'я – це наука і мистецтво запобігання хворобам, продовження життя і зміцнення здоров'я людей через організовані зусилля суспільства".

Водночас систему охорони громадського здоров'я розглядають як сукупність науково-практичних, законодавчих, організаційних, адміністративних та цілого ряду інших заходів, спрямованих на промоцію та зміцнення здоров'я шляхом упровадження запобіжних заходів. Тому базовим принципом цієї системи є профілактика, дієвість та ефективність якої була цілком адекватно апробована в роки існування державної санітарно-епідеміологічної служби.

Також потрібно зазначити, що поряд із ідентифікацією шкідливих для здоров'я чинників та запобіганням їх негативного впливу на якість життя, основною функцією санітарно-епідеміологічної служби слід вважати чітке встановлення причинно-наслідкових зв'язків їх впливу на формування хворобливих станів у людини, на підставі яких визначаються, розробляються і затверджуються заходи із запобігання захворюваності, інвалідизації та смертності населення.

Таким чином, виходячи із набутого досвіду, під час розбудови вітчизняної систему охорони громадського здоров'я природним є поєднання детермінант здоров'я та гігієнічних факторів. Важливість останніх для вирішення питань із охорони громадського здоров'я обумовлена тим, що: по-перше, за даними ВООЗ, на стан здоров'я людини якість медичного обслуговування впливає в межах лише 8–10 %, тоді як вплив стану довкілля та способу життя сягає майже 70 %; по друге, суспільство, завдяки своїй відповідальності і організованості, найбільш суттєво може впливати як на процеси збереження стану навколишнього середовища та умови життєдіяльності, так і врегулювати свій спосіб життя на індивідуальному та популяційному рівнях. Саме це і складає основу запобіжних заходів, і в такий спосіб забезпечує ефективну профілактику захворюваності та збереження і зміцнення здоров'я населення.

Отже, вирішення проблем, які стоять перед вітчизняною системою охорони громадського здоров'я, є надзвичайно актуальними та потребують якнайшвидшого вирішення законодавчих і нормативно-методичних питань на основі науково обґрунтованої ідеології щодо пріоритетності профілактичного напрямку.

Таким чином, висока актуальність дисертаційної роботи Гуцука Ігоря Віталійовича "Наукове обґрунтування концептуальних засад розвитку системи охорони громадського здоров'я України (гігієнічні аспекти)", що присвячене вирішенню вказаної наукової проблеми, не викликає жодних сумнівів та заперечень.

Ступінь обґрунтованості положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність і наукова новизна

Розглядаючи ступінь обґрунтованості положень, висновків, рекомендацій, які сформульовані у дисертації, слід відзначити, що автором наукового дослідження чітко, адекватно і цілком обґрунтовано сформульовані його мета та основні завдання, визначені об'єкт і предмет дослідження.

Зокрема, метою *дисертаційної роботи* здобувач визначив розроблення наукових засад удосконалення шляхів розбудови національної системи охорони громадського здоров'я на основі гігієнічних принципів пріоритетності профілактичного напрямку для зниження захворюваності і смертності серед населення та збільшення тривалості життя.

У зв'язку з цим, до числа *пріоритетних завдань*, які підлягали розв'язанню під час виконання наукового дослідження, були віднесені наступні завдання:

- провести аналіз та обґрунтувати доцільність імплементації наявних базових світових систем охорони здоров'я у вітчизняну практику, а також виконати систематизацію нормативно-правової бази ВООЗ у сфері громадського здоров'я;
- надати гігієнічну оцінку захворюваності і поширеності хвороб серед населення та визначити провідні тенденції змін;
- розробити методичні підходи до визначення ролі екологічних чинників на формування захворюваності населення та удосконалити підходи до комплексної гігієнічної оцінки антропогенного навантаження на населення;
- визначити показники ризику для населення фактичного забруднення навколишнього середовища хімічними речовинами антропогенного походження з урахуванням певних територіальних особливостей;
- розробити концептуальну схему розвитку системи охорони громадського здоров'я України на основі визначення провідної ролі профілактичного напрямку за детермінантами здоров'я;
- підготувати, розробити та впровадити освітньо-професійну програму, а також навчальні плани для підготовки фахівців у сфері охорони громадського здоров'я.

Отже, в основі наукового дослідження, представленого на офіційний захист, знаходяться питання щодо наукового обґрунтування концептуальних засад розвитку вітчизняної системи охорони громадського здоров'я з використанням гігієнічних підходів. Як об'єкт дисертаційного дослідження визначено вітчизняну систему охорони громадського здоров'я, як його предмет – встановлено: гігієнічні фактори, ризик небезпеки, детермінанти здоров'я, загальну та первинну захворюваність населення.

Важливою запорукою високої достовірності та валідності одержаних результатів є використання сучасних високоінформативних методів досліджень, а саме: системного підходу – на кожному з етапів виконання роботи з метою формування і вирішення проблеми дослідження; бібліографічного методу – для наукового аналізу вітчизняної та зарубіжної літератури за тематикою дослідження; епідеміологічного методу – під час аналізу рівнів і структури захворюваності та поширеності неінфекційної патології серед населення, розповсюдження чинників ризику, розвитку неінфекційних захворювань, динамічних зрушень показників у часі; медико-статистичного методу – для статистичної обробки та аналізу отриманої інформації щодо основних показників динаміки здоров'я населення і стану санітарно-епідемічного благополуччя; методу концептуального моделювання – з метою наукового обґрунтування функціонально-структурної моделі державного моніторингу за детермінантами здоров'я та моделювання концептуальних основ розвитку системи охорони громадського здоров'я України.

Необхідно окремо відзначити, що основні методи, які використовувалися у дослідженні, дозволили одержати нові наукові дані, котрі в повній мірі відповідають вимогам доказової медицини відносно порівнювальності і відтворюваності результатів та їх подальшого використання у сфері громадського здоров'я.

Розглядаючи ступінь обґрунтованості основних положень дисертаційної роботи, необхідно відзначити, що поставлені мета і завдання наукового дослідження в повній мірі обґрунтовані результатами проведеного патентного пошуку та аргументовані аналітичним оглядом сучасної літератури на підставі вивчення великого обсягу джерел сучасної наукової світової і вітчизняної літератури щодо вивчення взаємозв'язку впливу стану факторів середовища життєдіяльності на здоров'я людини.

В дисертаційній роботі, яка проведена, на підставі використання провідних положень профілактичної медицини цілком адекватно доведено, що впровадження системи заходів паспортизації населених пунктів під час впровадження державної системи моніторингу за детермінантами здоров'я є одним із найбільш перспективних напрямків первинної профілактики захворювань серед широкого загалу населення.

Методологія проведення досліджень під час виконання дисертаційної роботи відповідно до програмно-цільової структури організації наукових досліджень передбачала їх поетапну реалізацію.

Так, матеріалом досліджень слугували статистичні звіти про стан здоров'я населення України, показники діяльності вітчизняної системи охорони здоров'я, концептуальні документи з її реформування та документи міжнародних, вітчизняних і регіональних організацій, публікації щодо кадрової політики та міжнародного досвіду з попередження інфекційних і неінфекційних захворювань на засадничих принципах системи охорони громадського здоров'я.

Для гігієнічної оцінки забруднення питної води та атмосферного повітря джерелом первинних даних були як власні дослідження, так і матеріали звітної форми № 18 "Звіт про фактори навколишнього середовища, що впливають на стан здоров'я населення", а також облікові форми № 326/0 і № 327/0, затверджені Наказом МОЗ України № 160 від 11.07.2000 року "Про затвердження форм облікової статистичної документації, що використовується в санітарно-епідеміологічних закладах".

Для оцінки небезпеки впливу хімічного забруднення атмосферного повітря на населення застосовували поширену сьогодні у світі і серед науковців України методологію оцінки ризику.

Високий ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертації, підтверджується *достатньою кількістю проведених досліджень із використанням методів, що адекватні поставленим завданням*. Так, потрібно відзначити, що відібрано і проаналізовано близько 4000 проб атмосферного повітря, 3000 об'єктів централізованого та децентралізованого водопостачання та 50000 проб питної води з них, досліджено та проаналізовано діяльність близько 700 промислових об'єктів, вивчено близько 5000 амбулаторних карт та статистичні звіти міських і районних відділів охорони здоров'я. Отримані матеріали підлягали грамотній статистичній обробці з використанням сучасних методів, реалізованих у пакеті програм статистичного аналізу.

Отже, одержані результати, з методологічної точки зору, слід вважати цілком обґрунтованими, такими, що надають можливість зробити адекватні узагальнення та визначити описані результати, як об'єктивно значущі.

Ураховуючи вимоги доказової медицини, здобувач чітко обґрунтовує наукову новизну дослідження. Зокрема, автором, уперше:

- науково обґрунтовано концептуальні підходи з розбудови національної системи охорони громадського здоров'я через запровадження на загальнодержавному рівні принципу "Охорона здоров'я в усіх політиках держави" та визначені можливі шляхи його впровадження;

- розроблено теоретичні пропозиції та методичні підходи з обґрунтування необхідності розробки еколого-гігієнічних паспортів окремих населених пунктів як інструменту сталого (збалансованого) розвитку територій, оздоровлення умов життєдіяльності населення та збереження його здоров'я;

- визначено комплексні показники для інтегральної оцінки здоров'яформуючих факторів та розроблено функціонально-організаційні моделі системи охорони громадського здоров'я на національному, регіональному і місцевому рівні.

Дисертаційна робота виконана в ДУ “Інститут громадського здоров'я ім. О. М. Марзєєва НАМН України” в рамках науково-дослідних робіт: “Інформаційна технологія конструювання інтегральних оцінок в екологічних і гігієнічних дослідженнях” (державний реєстраційний номер 0115U000653, термін виконання 2012–2014 рр.) та “Наукове обґрунтування принципів динамічного спостереження за формуванням здоров'я дитячого населення з використанням інформаційних технологій” (державний реєстраційний номер 0112U001044, термін виконання 2015–2017 рр.).

Результати проведених досліджень *впроваджені*:

- *на державному рівні*: резолюції засідань Комітету з охорони здоров'я Верховної ради України (2016, 2017, 2018) та парламентських слухань (2015, 2017, 2019); постанова Кабінету Міністрів України (№1002-р, 30.11.2016);

- *на галузевому рівні*: в ході підготовки наказу Міністра охорони здоров'я України (від 13.09.19. № 98-Адм) та розробки пропозицій робочої групи на адресу Офісу Президента та профільного Комітету Верховної ради України (листопад-грудень 2019 року);

- *на регіональному рівні*: під час розроблення Стратегії соціально-економічного розвитку Рівненської області “Рівненщина 2020”; при підготовці розпоряджень обласної адміністрації (2015, 2016); в ході підготовки рішень сесії обласної ради (2014, 2016, 2017).

Окремо слід відзначити, що провідні напрацювання впроваджені в діяльність лабораторних центрів Міністерства охорони здоров'я Волинської, Львівської, Полтавської, Рівненської, Тернопільської, Херсонської областей (акти впровадження від 2017, 2018, 2019 років) та Житомирського центру громадського здоров'я (2019), а також у навчальний процес кафедр громадського здоров'я Національного університету “Острозька академія”, Сумського державного університету, Житомирського медичного інституту (2018, 2019, 2020), кафедри медико-біологічних основ фізичної культури Сумського державного педагогічного університету (2019), кафедри охорони здоров'я Навчально-наукового інституту Охорони здоров'я Національного університету водного господарства та природокористування (2020).

Напрацьовані результати використані для розробки *методичних рекомендацій*: “Вивчення впливу навколишнього середовища на стан здоров’я населення з використанням облікових та звітних документів лікувально-профілактичних установ” (РОЦПКП, протокол № 5 від 28.09.2011 року), “Методичні рекомендації з розрахунку індексу рівня ризику, що виникає при забезпеченні населення питною водою” (НУВГП, протокол № 10 від 28.10.2011 року); інформаційних листів про нововведення в системі охорони здоров’я Міністерства охорони здоров’я України “Критерії та методи математичної статистики в задачі розрахунку інтегрального показника здоров’я населення” (№ 28-2017) та “Оцінка динаміки здоров’я населення на основі комплексного аналізу показників захворюваності, поширеності та смертності” (№ 85-2017).

Теоретичне і практичне значення результатів дослідження

Теоретичне значення результатів дисертаційної роботи полягає в суттєвому доповненні теорії профілактичної медицини в частині організації та забезпечення діяльності системи охорони громадського здоров’я в країні на національному і регіональному рівнях, зокрема щодо еколого-гігієнічної паспортизації населених пунктів та комплексу інтегрованих показників здоров’я населення. Окремо слід відзначити, що автором розроблено концептуальні підходи до моделі вітчизняної системи охорони громадського здоров’я через впровадження принципу “Охорона здоров’я в усіх політиках держави”, наведене нове визначення дефініції “Система охорони громадського здоров’я” та трактування загальнонаціонального принципу “Охорона здоров’я в усіх політиках держави”.

Суттєва практична значущість одержаних результатів полягає в тому, що на основі одержаних результатів та їх розгляду обґрунтовано і запропоновано до впровадження: пропозиції до проектів нормативно-правових актів у сфері громадського здоров’я; паспорт населеного пункту (переданий до Міністерства охорони здоров’я України для впровадження у практику); пропозиції з оптимізації гігієнічних умов середовища життєдіяльності людини; дані щодо необхідності визначення ризику пріоритетних екологічних та соціально-побутових чинників, які впливають на здоров’я та умови життєдіяльності сільського і міського населення.

Окремо необхідно відзначити, що автором ініційовано створення кафедри громадського здоров’я в Національному університеті “Острозька академія”, вперше в Україні розроблено та впроваджено в практичну освітянську діяльність, на основі освітньо-професійної програми, навчальні плани з підготовки бакалаврів за спеціальністю “Громадське здоров’я».

Таким чином, за сукупністю головних критеріальних ознак дисертація відзначається широтою наукових напрацювань та глибиною тлумачень, які мають сучасний і новітній характер, вагоме теоретичне та практичне значення.

Оцінка змісту, наукової та літературної якості складу матеріалу і стилю дисертації, її завершеності в цілому та ідентичності змісту автореферату і основних положень дисертації

Дисертаційна робота *Гуцука Ігоря Віталійовича “Наукове обґрунтування концептуальних засад розвитку системи охорони громадського здоров’я України (гігієнічні аспекти)”*, має стандартну для наукових досліджень подібного роду структуру та викладена грамотною літературною українською мовою, аргументовано, дохідливо, з цілком логічним використанням наукової термінології і лексики. Слід відзначити, що викладення матеріалу відповідає провідній ідеї дисертації, її завданням та програмі досліджень. Стил написання дисертації також в повній мірі відповідає сучасним вимогам до робіт, які подаються на здобуття наукових ступенів.

Роботу викладено на 484 сторінках друкованого тексту (обсяг основного тексту становить 377 сторінок), містить 44 рисунка, 130 таблиць, 32 формули та 5 додатків, має анотацію українською і англійською мовами та складається із вступу, семи розділів власних досліджень, їх аналізу та узагальнення, висновків, а також списку використаних джерел: 406 літературних джерел (291 – кирилицею, 115 – латиницею).

Розглядаючи зміст основних розділів дисертаційного дослідження, необхідно відзначити наступне.

В *“Анотації”* автором наведений короткий виклад основного змісту проведеного дослідження та його результатів із зазначенням наукової новизни та практичного значення.

У *“Вступі”* обґрунтовано актуальність теми, визначено мету, завдання, об’єкт і предмет дисертаційного дослідження, розкрито наукову новизну та практичне значення отриманих результатів, наведені відомості щодо їх впровадження в практику, апробацію та відображення у публікаціях в наукових виданнях.

Матеріали *розділу 1 “Стан навколишнього середовища та здоров’я населення як базові складові системи охорони громадського здоров’я (огляд літератури)”* висвітлюють зміст актуальних публікацій провідних вітчизняних та закордонних фахівців у сфері охорони здоров’я і гігієни довкілля. Критичний аналіз даних літератури з досліджуваного питання дозволив автору вивчити стан проблеми, визначити актуальність та перспективні напрямки дослідження. Огляд літератури ретельно систематизований та базується на сучасних публікаціях. Виходячи з цього, здобувач цілком обґрунтовано формулює мету дослідження і його основні завдання та визначає методичний арсенал їх досягнення.

Головним змістом *розділу 2 “Методи та обсяги досліджень”* є обґрунтування доцільності використання широкого спектру сучасних методик, які

використовувались у роботі та надали можливість отримати репрезентативні і адекватні поставленій меті результати стосовно використання гігієнічних підходів в процесі розвитку вітчизняної системи охорони громадського здоров'я, яка спрямована на зміцнення здоров'я та попередження захворювань через відповідальну поведінку влади, суспільства і людини в здоровому та безпечному середовищі життєдіяльності. За допомогою використаних методів доведено функціональну необхідність проведення паспортизації населених пунктів для впровадження державної системи моніторингу за детермінантами здоров'я, запропоновано нові організаційно-функціональні моделі розвитку вітчизняної системи охорони громадського здоров'я на різних рівнях управління за загально-національним принципом "Охорона здоров'я в усіх політиках держави".

У розділі 3 "Вивчення факторів навколишнього середовища Рівненської області, що впливають на стан здоров'я населення" дані проведених комплексних досліджень та багаторічних натурних спостережень за станом атмосферного повітря Рівненської області засвідчили неоднорідний характер його забруднення хімічними речовинами. Найбільший рівень концентрації шкідливих речовин, серед яких пріоритетними є зважені частки (пил), діоксид азоту, формальдегід і бенз(а)пірен, та відповідно сумарні показники забруднення визначаються для м. Рівне, далі слідує районні центри (мм. Здолбунів, Костопіль, Сарни, Дубно) і, зрештою, сільські райони.

На прикладі м. Рівне визначено критеріальні особливості забруднення: житлові зони поблизу автомагістралей > житлові зони поблизу промислові підприємств > паркові зони. Показано, що впродовж періоду з 2004 по 2017 роки на території області спостерігалось погіршення якості питної води, як за санітарно-хімічними так і за мікробіологічними показниками. Відсоток невідповідності проб питної води за санітарно-хімічними показниками із джерел та мережі централізованого водопостачання збільшився відповідно в 2,1 та 2,5 рази, а за мікробіологічними показниками – в 5 та 3,5 рази. Із джерел децентралізованого водопостачання показники невідповідності за санітарно-хімічними показниками також зросли більш, ніж у 2,3 разів.

У розділі 4 "Вивчення стану здоров'я населення" на основі аналізу отриманих даних встановлено, що рівень поширеності захворюваності серед усього населення області з розрахунку на 10 тис. населення у період із 2008 по 2017 рр. зріс на 6,9 %. Доведено, що протягом періоду спостережень в області суттєво зросла питома вага хвороб органів дихання (на 19,3 %), новоутворень (на 45,2 %), вроджених аномалій (вади розвитку), деформацій і хромосомних порушень (на 65 %). Одночасно зменшилася захворюваність на хвороби крові та кровотворних органів (на 36,5 %), ендокринної системи, порушення обміну речовин (на 37,8 %), органів травлення (на 11,3 %).

У розділі 5 “Інтегральна еколого-гігієнічна оцінка здоров’яформуючих факторів” відповідно до значень розрахункових інтегральних показників, з урахуванням якості об’єктів навколишнього середовища, райони області характеризуються таким чином: найгірший стан якості довкілля спостерігається в Костопільському і Млинівському районах – за критерієм забруднення атмосферного повітря, в Корецькому, Сарненському і Острозькому районах – за критеріями якості питної води та рівнем захворюваності дитячого і дорослого населення.

У розділі 6 “Розробка гігієнічних основ паспортизації та екологічного стану населених пунктів як базової складової системи державного моніторингу за детермінантами здоров’я” розроблено концептуальні засади з розвитку системи охорони громадського здоров’я як основи впровадження профілактичних заходів відносно запобігання впливу шкідливих чинників на населення та збереження здоров’я людей і поліпшення якості їх життя, доведено функціональну необхідність проведення паспортизації населених пунктів для впровадження державної системи моніторингу за детермінантами здоров’я.

У розділі 7 “Гігієнічні підходи до питання розбудови системи охорони громадського здоров’я України (теоретичні аспекти)” зазначено шляхи впровадження гігієнічних принципів профілактики в системі охорони громадського здоров’я, основними кроками якої є: моніторинг стану навколишнього середовища й умов життєдіяльності населення → паспортизація населених пунктів → визначення канцерогенних та неканцерогенних ризиків, оцінка небезпеки, прогноз динаміки захворюваності → розробка пропозицій для органів влади та місцевого самоврядування → моніторинг виконання та визначення ефективності заходів щодо збереження та поліпшення стану здоров’я жителів населеного пункту. Запропоновано нові організаційно-функціональні моделі розвитку вітчизняної системи охорони громадського здоров’я на різних рівнях управління за загально-національним принципом “Охорона здоров’я в усіх політиках держави”.

У розділі “Аналіз і узагальнення отриманих результатів” автор продемонстрував уміння не тільки констатувати факти, але й вірно, з позицій сучасної гігієнічної науки, тлумачити їх. У цьому розділі наведені основні результати досліджень та здійснено їх обговорення в порівнянні з даними сучасних джерел наукової літератури, стисло викладено основний зміст дисертації, проведено узагальнення результатів власних досліджень.

Висновки дисертації органічно випливають з матеріалів наукового дослідження та адекватно відбивають його результати, є науково обґрунтованими, логічними, такими, що мають об’єктивне підґрунтя та привертають на себе увагу вагомою науковою новизною і практичною значущістю для сучасної профілактичної медицини.

Автореферат дисертації об'єктивно і повно відображує зміст та головні результати дисертаційної роботи. Слід відзначити і повну ідентичність змісту автореферату та основних положень дисертації.

Окремо необхідно підкреслити, що *зміст дисертація Гуцука І.В. в повній мірі відповідає паспорту спеціальності 14.02.01 – гігієна та професійна патологія.*

Повнота викладення основного змісту дисертації в опублікованих працях у наукових виданнях

Оцінюючи ступінь оприлюднення результатів дисертаційної роботи, слід відзначити, що автором в повній мірі витриманий *принцип офіційної публічності*. Так, за матеріалами проведених досліджень опубліковано 47 наукових праць, зокрема: 33 статті, з них 6 – у наукових фахових виданнях України, 14 – у наукових періодичних виданнях України, які включені до міжнародних наукометричних баз; 4 монографічні видання; 9 статей в інших виданнях; 14 тез конференцій. Видано 2 методичні рекомендації та підготовлено 2 інформаційні листи.

Отже, рівень викладення основного змісту дисертації в опублікованих працях цілком відповідає загальноприйнятим вимогам та об'єктивно відображує головні наукові положення, які виносяться на офіційний захист.

Зауваження щодо оформлення і змісту дисертації

Принципових зауважень до дисертації немає.

Водночас, аналізуючи основні результати проведеного наукового дослідження, на наш погляд, необхідно звернути увагу здобувача на певні неточності орфографічного і стилістичного змісту, котрі, на жаль, мають місце.

Крім того, оцінюючи в цілому позитивно дисертацію Гуцука Ігоря Віталійовича, у порядку дискусії хотілось би почути від автора *відповіді на ряд запитань*:

1. На думку автора наукового дослідження, одним із основних завдань моніторингу детермінант здоров'я є виявлення причинно-наслідкових зв'язків між станом здоров'я-нездоров'я населення (на індивідуальному і популяційному рівнях) та впливом на нього факторів середовища життєдіяльності людини. Виникає питання, в чому полягають провідні відмінності встановлення сутності зазначених зв'язків окремо на індивідуальному та окремо на популяційному рівнях?

2. Який вигляд повинна мати поетапна паспортизація населених пунктів, що запропонована дисертантом, у контексті децентралізаційних процесів, котрі передбачаються під час реалізації адміністративної реформи в Україні?

3. Якими вбачає здобувач основні напрямки проведення подальших найпріоритетніших наукових розробок у сфері громадського здоров'я?

Однак означені побажання та зауваження аж ніяк не впливають на високу загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи, яка представлена на офіційний захист.

ВИСНОВОК

Дисертація Гущука Ігоря Віталійовича на тему: “Наукове обґрунтування концептуальних засад розвитку системи охорони громадського здоров’я України (гігієнічні аспекти)”, що представлена на здобуття наукового ступеня доктора медичних наук за спеціальністю 14.02.01 – гігієна та професійна патологія, є самостійним, комплексним, виконаним на сучасному рівні, закінченим науковим дослідженням, яке містить нове вирішення актуальної для охорони здоров’я держави проблеми, що полягає в розробці концептуальних підходів до створення моделі вітчизняної системи охорони громадського здоров’я через реалізацію загальнонаціонального принципу “Охорона здоров’я в усіх політиках держави”, який базується на засадах профілактичної медицини, гігієнічної науки та практики. Здобувачем в результаті проведеної роботи обґрунтований методологічний підхід щодо впровадження системи державного моніторингу за детермінантами здоров’я на основі проведення еколого-гігієнічної паспортизації населених пунктів.

Дисертація за своїми змістовними ознаками, актуальністю, науковою новизною та ґрунтовністю основних положень, висновків і рекомендацій, теоретичним та практичним значенням, а також рівнем висвітлення результатів і їх впровадження цілком відповідає вимогам п. 10 “Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника”, затвердженого Постановами Кабінету Міністрів України № 567 від 24 липня 2013 року (із змінами), а її автор – Гущук Ігор Віталійович – заслуговує на присудження наукового ступеня доктора медичних наук за спеціальністю 14.02.01 – гігієна та професійна патологія.

Офіційний опонент:

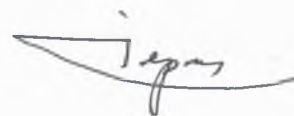
Завідувач кафедри

загальної гігієни та екології

Вінницького національного медичного

університету ім. М. І. Пирогова МОЗ України

доктор медичних наук, професор

І. В. Сергета

